

FOAIA DE PARCURS PENTRU DINAMIZAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE LOCALE ÎN REGIUNEA – CHEIE UNGHENI

Document elaborat de Echipa Economică Locală,
în cadrul realizării Memorandumului de Intenții privind crearea
Asociației Teritoriale de Dezvoltare Economică Ungheni,
cu sprijinul Programului "EU4Moldova: Regiuni cheie"

CUPRINS:

SUMAR EXECUTIV.....	3
1. INTRODUCERE.....	8
2. PROFILUL ECONOMIC AL RAIONULUI UNGHENI.....	9
3. LANȚURI VALORICE PROPUSE PENTRU DINAMIZARE ÎN TERMEN SCURT	10
3.1 LANȚUL VALORIC AL CĂPȘUNELOR.....	11
3.2 LANȚUL VALORIC AL TURISMULUI	12
3.3 LANȚUL VALORIC AL MOBILEI	14
3.4 LANȚUL VALORIC AL COVOARELOR	15
4. INTERVENȚII PROPUSE SPRE IMPLEMENTARE	18
4.1 LANȚUL VALORIC AL CĂPȘUNILOR.....	18
4.2 LANȚUL VALORIC AL TURISMULUI	20
4.3 LANȚUL VALORIC AL MOBILEI	23
4.4 LANȚUL VALORIC AL COVOARELOR	25
5. CADRUL DE IMPLEMENTARE ȘI SINERGIE CU ALTE PROGRAME	28

SUMAR EXECUTIV

Această Foaie de Parcurs reprezintă **"platforma de inițiere" a intervențiilor sistemice ale Programului "EU4Moldova: Regiuni cheie" pentru dinamizarea dezvoltării economice locale în regiunea-țintă Ungheni** în perioada 2021-2024 și a fost elaborată de reprezentanții locali ai sectorului privat în parteneriat cu autoritățile publice locale și Camera de Comerț și Industrie.

Foaia de Parcurs a fost realizată prin intermediul unei metodologii inovative PACA (Participatory Appraisal of Competitive Advantage, cu ghidarea strategică din partea unui grup de experți internaționali și locali, care au vizat determinarea ariei economiei micro-regionale funcționale a regiunii-cheie Ungheni.

A fost analizată situația economică a raionului, inclusiv din zona rurală și cea urbană, evidențiate lanțurile valorice cu toate verigile lor de la obținerea materiei prime până la comercializarea produsului finit. În baza acestei analize au fost selectate lanțuri valorice cu potențial economic în creștere și obținere a valorii adăugate mari, pondere mare în viața social-economică, cu oportunități de satisfacere a pieței interne și export.

Intervențiile care se conțin în această Foaie de Parcurs ținesc **4 lanțuri valorice** (turism, căpșuni, mobilă și covoare), selectate pentru pilotare de către actorii locali, în baza unei analize exhaustive de relevanță, oportunitate și impact posibil:

- ✓ **Căpșuni:** Cultivarea pomușoarelor (în special a căpșunelor) reprezintă la moment una dintre principalele alternative (pe termen scurt și mediu) de încurajare a diversificării activităților agricole, cu accent pe creșterea productivității și valorii adăugate în zona rurală. Promovarea lanțului valoric al căpșunelor se bazează pe existența unor avantaje competitive ale raionului în ceea ce privește accesul la surse de apă pentru irigare (proximitatea de râul Prut), inclusiv valorificarea investiției din partea Guvernului SUA (≈\$10 mln) în dezvoltarea sistemului de irigare Blindești-Sculeni-Petrești-Medeleni cu un potențial de extindere pentru ≈1600 hectare și replicare ulterioară în restul teritoriului raionului.
- ✓ **Turism:** Dezvoltarea și promovarea turismului se prezintă la moment ca cea mai de perspectivă direcție de accelerare a procesului de creare a noilor locuri de muncă și creșterii veniturilor locuitorilor din zona rurală, în acest sens existând mai multe premise favorabile, inclusiv o masă critică de agenți economici și instituții publice motivate să acționeze colectiv pentru dinamizarea sectorului. Mai mult, în contextul pandemiei COVID-19, s-a creat o "fereastră de oportunitate" pentru promovarea turismului intern, care urmează a fi valorificată într-o manieră operativă, extensivă și inteligentă.
- ✓ **Mobilă:** Producerea mobilei se prezintă ca unul din puținele sectoare industriale, care a cunoscut o dinamică pozitivă de dezvoltare pe parcursul ultimilor 30 de ani. Practic, pe fundalul declinului fostelor sectoare tradiționale ale economiei locale, în raion s-a dezvoltat "de la zero" și s-a consolidat un min-cluster de producere a mobilei (atât din lemn masiv, cât și din MDF), inclusiv orientată parțial la export. Piața mobilei este ascendentă, existând perspective de penetrare a pieței Uniunii Europene. Ramura are un mare potențial de producere prin diversificarea ofertelor, design/ului, accesului la creditare și altele.
- ✓ **Covoare:** Mun. Ungheni reprezintă unul din principalele centre de producere a covoarelor de pe continentul european. Această ramură tradițională a economiei raionului trebuie în continuare susținută și încurajată, pentru consolidarea și extinderea lanțului valoric, inclusiv prin încurajarea de noi afaceri conexe. În acest context, există toate premisele și motivațiile actorilor pentru deschiderea unei noi fabrici de covoare în mun. Ungheni în următorii 2-3 ani, urmând deja în următoarele 3-6 luni întreprinse mai multe activități pregătitoare.

Foia de Parcurș se bazează pe implementarea unor intervenții pe termen scurt și în majoritate cu resurse proprii existente, menite să testeze și să mobilizeze parteneriatele locale, care au scopul să produsă câteva "victorii rapide", care vor fundamenta intervențiile sistemice pentru perioada următoare 2021-2024:

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric al căpșunelor:

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
Nivelul actual de dezvoltare a sistemelor de irigare continuă să prezinte o limitare de creștere a competitivității ramurii	Inițierea procesului de eficientizare a managementului sistemelor de irigare existente	Crearea unui grup de lucru mixt raional de eficientizare a infrastructurii existente de irigare (management, tarife, investiții, extindere, parteneriate public-private)
	Valorificarea soluțiilor alternative de irigare (prin acumularea apelor pluviale) în locații unde nu există sisteme centralizate de irigare.	Conceptualizarea proiectului pilot-demonstrativ de soluție alternativă de irigare a plantațiilor de căpșuni, în baza acumulării apelor pluviale, inclusiv determinarea surselor potențiale de finanțare.
Fermierii (în special cei mici) au nivel scăzut de cunoștințe în domeniul tehnologiilor moderne de cultivare, depozitare și transportare a căpșunelor	Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începere sezonului 2021 și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea și comercializarea căpșunilor	Depășirea în sezonul 2021 a erorilor majore în cultivarea căpșunilor, care ar mări productivitatea și ar reduce riscurile
Gospodăriile agricole mici de subzistență au un nivel de conștientizare încă insuficient privind oportunitățile de tranziție la cultivarea culturilor cu valoare adăugată mai mare (căpșuni)	Organizarea de seminare practice (<i>în special în localitățile unde există sisteme de irigare la scară mare funcțională</i>) de conștientizare a cultivării căpșunilor pentru preluarea practicii	Setarea unui "număr critic" de fermieri din toate localitățile raionului conștientizat despre oportunitatea unor câștiguri mai mari în cazul specializării în căpșuni (alternativă mai profitabilă a grăunțoaselor)
În raion lipsește în totalitate activitatea de procesare, care ar aduce o valoare adăugată mai mare și o predictibilitate sporită a afacerilor	Inițierea analizei fezabilității tehnico-economice de dezvoltare în raion a industriei de prelucrare a pomușoarelor și identificarea partenerilor potențiali de implementare	Conceptualizarea unui proiect – pilot de dezvoltare a unei unități de procesare a pomușoarelor (producere gemuri, semifabricate, băuturi răcoritoare și alcoolice, etc.)

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric al turismului:

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
Nu există informație și ghidare centralizată ușor-accesibilă despre atracțiile și serviciile turistice existente în Ungheni pentru turiștii individuali	Sintetizarea informației existente și pregătirea unei fișe succinte scrise într-un text prietenos (în limbile română, rusă și engleză) și plasarea centralizată pe câteva site-uri majore (toate primăriile din raion + consiliu raional + toți operatorii turistici din raion + platforme naționale relevante), dar și platforme internaționale gen Tripadvisor, Booking, wikipedia despre atracțiile turistice, serviciile turistice (cazare și	Către noul sezon turistic estival – va exista informație suficientă pentru potențialii turiști despre pregătirea vizitei turistice în raionul Ungheni (cu hartă, rute alternative, date de contact, informații de ghidare, etc), care este disponibilă în română/rusă/engleză.

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
	alimentație) și posibile rute turistice (de 1, 2 și 3 zile) pentru sezonul estival 2021 Încurajarea prestatorilor turistici să se înregistreze pe site-uri gen booking.com pentru diversificarea și sporirea fluxului de turiști	
	Fiecare primărie va identifica necesitatea de indicatoare rutiere și panouri informaționale către principalele destinații turistice – informația va fi centralizată de către Consiliul raional Ungheni	Inițiate discuții cu Administrația de Stat a Drumurilor pentru finanțarea instalării indicatoarelor rutiere pt principalele destinații turistice din raion (pe traseele principale).
Nu există pachete turistice pentru organizarea vizitelor pentru turiști de grup	Elaborarea 2-3 pachete alternative de turism de grup pentru vizitarea raionului Ungheni # 1-2 nopți # diferite categorii de preț (econom și premium) # grupuri mici și grupuri mari	Lansarea pachetelor turistice - pilot pentru galvanizarea turismului de grup în raionul Ungheni
Nivel scăzut de colaborare dintre actorii implicați pentru promovare comună a turismului în zonă	Revitalizarea activității clusterului turistic local pentru promovarea comună a destinației turistice "Ungheni"	Îmbunătățite premisele pentru o colaborare instituțională sistemică dintre toți cei implicați în turism în raionul Ungheni.
Există prea puține afaceri turistice în raion pentru creșterea numărului de turiști	Încurajarea și susținerea de noi antreprenori în deschiderea de noi agenții de turism și afaceri de cazare și alimentație publică. # cursuri de instruire pt start-upuri # campanie de informare cu AIPA, ODIMM # campanie de promovare a soluțiilor ecologice pentru infrastructura turistică – panouri fotovoltaice, căsuțe verzi, acoperișuri de stuf	Crearea unui trend în creștere de stimulare a dinamismului antreprenorial pentru noi afaceri turistice
Funcția de promovare turistică a raionului este inefficientă	Desemnarea unei persoane din Consiliul Raional (Secția Cultură) care să activeze permanent în cadrul Centrului de Informare Turistică, responsabil de dezvoltarea turismului	În Consiliul Raional Ungheni - va fi o persoană resursă pentru promovarea turismului ca ramură economică strategică a raionului.
	Pregătirea și aprobarea conceptului de reorganizare și consolidare instituțională a Centrului de Informare Turistică din Ungheni + cu buget dedicat pentru management și activități	Se va crea o instituție coordonatoare de promovare a turismului în raionul Ungheni
	Centrului de Informare Turistică Ungheni va sprijini dezvoltarea funcțiilor de promovare turistică a muzeelor din satele raionului	Muzeele din sate se vor transforma în promotori ai turismului (cu persoană responsabilă), care vor activa toți "într-o voce și un gând" sub egida conceptuală și metodologică a Centrului raional de Informare turistică.

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
	Vizite de familiarizare cu locurile de destinație turistică a vloggerilor și influencerilor din țară	Promovarea destinațiilor turistice din Ungheni în rândul tinerilor utilizatori ai rețelelor de socializare

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric al mobilei:

Provocări/opportunități abordate	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
Există o conjunctură favorabilă a pieței pentru creșterea și diversificarea capacităților de producție	Identificarea oportunităților existente de deschidere noi producții sau extindere producție și necesităților investiționale + oportunitățile existente în Moldova de co-finanțare (subvenționare) a proiectelor de tehnologizare	Clarificarea oportunităților existente la moment în Moldova pentru co-finanțarea creșterii capacităților de producție și criteriilor & condițiilor înaintate de către donatori
Există un deficit de specialiști pregătiți în domeniu, ceea ce creează probleme pentru creșterea competitivității producției de mobilă în raion	Inițierea cooperării dintre producătorii de mobilă și Școala profesional-tehnică din Ungheni pentru dezvoltarea învățământului dual în domeniul prelucrării lemnului	Conceptualizarea proiectului de învățământ dual în procesarea lemnului în raionul Ungheni
Există problema deficitului de materie primă locală pentru industria mobilei	Evaluarea fezabilității extinderii în raion a activităților economice de creștere a paulowniei și conștientizarea potențialilor antreprenori	Identificarea soluției fezabile de extindere a bazei de materie primă în raion, ceea ce va contribui (inclusiv) la dezvoltarea de afaceri conexe
Producerea de mobilă generează probleme de mediu, care necesită a fi minimizate sau înlăturate (e.g. praful de la producere)	Identificarea soluțiilor tehnologice, costurilor estimative și surselor posibile de finanțare	Conceptualizarea soluției pt rezolvarea problemei prafului la producerea de mobilă
Există oportunitatea de dezvoltare a afacerilor conexe prin procesarea deșeurilor de la producția mobilei.	Identificarea unui antreprenor, domiciliat să dezvolte o afacere de prelucrare a deșeurilor de lemn pentru obținerea bioproduselor și peletilor sau oferirea materiei prime antreprenorilor care ar putea integra în prelucrarea existentă a acestor deșeuri	Prelucrare a deșeurilor de lemn - o nouă afacere de producere a materialelor bio și peletilor
Competitivitatea producătorilor de mobilă ar putea fi sporită prin folosirea de resurse energetice alternative	Inițierea proiectului de utilizare a sistemelor fotovoltaice-termice pentru reducerea costurilor la electricitate și apă caldă	Lansarea unui proiect demonstrativ de utilizare a sistemelor fotovoltaice-termice pentru reducerea costurilor la electricitate și apă caldă

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric al covoarelor:

Provocări/opportunități abordată	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
Conjunctura actuală a pieței prezintă oportunități majore pentru creșterea capacităților de producție în mun. Ungheni	Cooperarea actorilor locali pentru sprijinirea proiectului de construcție a unei noi fabrici de covoare în mun. Ungheni	Soluționarea tuturor premiselor pentru lansarea proiectului construcției celei de-a treia fabrici de covoare în mun. Ungheni (terenul pregătit, tranzacția de procurare, rețelele ingineresti, documentația de urbanism, etc.)
La moment nu se exploatează oportunitatea folosirii bazei autohtone de materie primă – lână – locală, tot necesarul fiind importat de peste hotare.	Inițierea analizei tehnico-economice privind folosirea lânii locale din Moldova pentru producerea covoarelor.	Clarificarea premiselor și condițiilor de "înlocuirii" lânii de import cu lână autohtonă pentru producerea covoarelor

Provocări/opportunități abordată	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
Competitivitatea producătorilor de covoare este afectată de consumurile sporite de resurse de apă și energie	Inițierea procesului de reducere a costurilor aferente consumului de apă	Conceptualizarea proiectului de tranziție de la apă procurată de la "Apă Canal" (apă potabilă – scumpă) la apă tehnică obținută din acumularea apelor pluviale
	Inițierea procesului de tranziție la surse regenerabile de energie electrică	Conceptualizarea proiectului de tranziție de la energia electrică din rețea la energia electrică regenerabilă (fotovoltaică și/sau eoliană)
Există provocări sesizabile de mediu, care ar putea fi minimizate (apele de la spălarea lânii conțin grăsimi nocive (lanolin) sau valorificate economic (procesarea deșeurilor)	Re-tehnologizarea procesului de spălare a lânii, care va elimina deșeurile toxice.	Montarea și operaționalizarea echipamentului performant de purificare a apelor reziduale (tehnologie de extracție a lanolinului)
Există oportunități de dezvoltare a afacerilor conexe lanțului valoric de producere a covoarelor	Identificarea unui antreprenor, dornic să dezvolte o afacere de prelucrare a deșeurilor (iutei) de la SA "Covoare Ungheni"	Prelucrarea iutei - o nouă afacere în Moldova de creștere a ciupercilor comestibile și a producerii izolației termice

Intervențiile propuse pentru implementare în cadrul acestei Foi de Parcurs de Dezvoltare Economică Locală vor fi implementate prin conjugarea eforturilor actorilor publici și privați din raion, cu facilitarea din partea Programului UE/PNUD "Regiuni cheie: Ungheni și Cahul".

În calitate de **coordonator principal al procesului de implementare** va acționa Primăria mun. Ungheni, iar procesul de coordonare va fi asigurat cu participarea activă a Consiliului Raional și tuturor APL din raion, prin intermediul Asociației Teritoriale de Cooperare Economică Ungheni.

Programul "EU4Moldova: Regiuni cheie" va acorda asistență tehnică și financiară partenerilor locali atât în atingerea unor "victorii rapide" aferente implementării prezentei Foi de Parcurs, cât și în perioada ulterioară de conceptualizare și implementare a unor intervenții catalitice de dezvoltare economică locală. În acest sens, suportul de mai departe al Programului "UE4Moldova: Regiuni cheie" va consta în următoarele:

- ✓ Facilitarea implementării Foi de Parcurs, inclusiv prin corelarea cu programele de granturi pentru întreprinderi mici și mijlocii care vor urma, în valoare totală de peste €500 mii pentru regiunea Ungheni.
- ✓ După implementarea Foi de Parcurs și atingerii unor "victorii rapide", va fi promovată o asistență sistemică (tehnică și financiară de minim €100 mii per cluster) pentru dezvoltarea a trei sectoare (cluster/lanțuri valorice) din regiunea Ungheni, țintite inclusiv spre creșterea integrării economice cu Uniunea Europeană.
- ✓ Sprijin în mobilizarea de asistență tehnică și financiară prin intermediul altor programe și proiecte implementate de partenerii de dezvoltare.

1. INTRODUCERE

Această Foaie de Parcurș reprezintă "platforma de inițiere" a intervențiilor sistemice ale Programului "EU4Moldova: Regiuni cheie" pentru dinamizarea dezvoltării economice locale în regiunea-țintă Ungheni în perioada 2021-2024.

Foaia de Parcurș a fost elaborată de către reprezentanții sectorului privat din raionul Ungheni în parteneriat cu autoritățile publice locale și Camera de Comerț și Industrie, cu asistența echipei Programului "EU4Moldova: Regiuni-țintă".

Scopul Foi de Parcurș a constat în (1) identificarea a 4 lanțuri valorice – pilot pentru intervențiile ulterioare și (2) identificarea unor "victorii economice rapide" care pot fi realizate în maxim 6 luni de actorii locali, cu accent pe resurse locale existente, ceea ce ar fundamenta intervențiile ulterioare ale Programului "EU4Moldova: Regiuni cheie" în domeniul dezvoltării economice locale.

În mod practic, Foaia de Parcurș a fost elaborată cu concursul unei Echipe Economice Locale (*a se vedea componența în Anexa 1*), constituite în parteneriat de către APL din raion și reprezentanții sectorului privat, prin intermediul unei metodologii inovative ("PACA"), cu ghidarea metodologică din partea unui grup de experți internaționali și locali. Elaborarea Foi de Parcurș a urmat următorul algoritm de activități:

#	Etapă	Perioadă
1	Adaptarea metodologiei internaționale pentru realitățile raionului Ungheni și instruirea consultanților locali din mun. Ungheni pentru realizarea activităților	August – septembrie 2020
2	Constituirea Echipei Economice Locale ✓ Comunicare extinsă cu actorii locali în vederea identificării reprezentanților celor mai relevanți pentru implicare (în bază voluntară și neremunerată) ✓ Agrearea componenței echipei economice locale cu managementul și beneficiarii – cheie ai Programului EU4Moldova: regiuni cheie	Septembrie 2020
3	Elaborarea ipotezelor de dezvoltare economice locale în baza analizei comprehensive a tuturor rapoartelor, strategiilor, conceptelor și programelor elaborate până în prezent cu tangență la dezvoltarea economică locală în regiunea-cheie Ungheni.	Septembrie – octombrie 2020
4	Determinarea ariei "economiei micro-regionale funcționale a regiunii-cheie Ungheni" pentru intervenții ulterioare ✓ Interviuri individuale cu reprezentanții tuturor primăriilor din raion (determinarea specializării economice) ✓ Elaborarea matricei de inter-conectare a economiilor locale din raionul Ungheni și raioanele proxime (Călărași și Nisporeni) ✓ Fundamentarea tehnico-economică a granițelor economiei locale a regiunii – cheie Ungheni	Octombrie 2020
5	Identificarea a 4 lanțuri valorice pentru pilotarea activităților (cu cele mai multe oportunități și actori privați motivați pentru implicare)	Octombrie 2020
6	Evaluarea rapidă a provocărilor, oportunităților și ideilor de "victorii rapide" în cele 4 lanțuri valorice – pilot ✓ Pregătirea, organizarea și documentarea interviurilor individuale și de grup cu peste 130 de reprezentanți relevanți ai sectoarelor public și privat din raion	Noiembrie – decembrie, 2020
7	Elaborarea Foi de Parcurș prin compilarea, agregarea, verificarea și testarea tuturor ideilor și concluziilor colectate în cadrul interviuării a peste 130 reprezentanți – cheie ai economiei locale din raionul Ungheni	Decembrie 2020 – februarie 2021

Prezenta Foaie de parcurs descrie 4 lanțuri valorice prioritare pentru regiunea cheie Ungheni, și anume creșterea de câpșuni, turism, producerea de covoare și producerea mobilei, cât și interconexiunile dintre verigile principale ale acestor lanțuri valorice, inițiativele de intervenție pe termen scurt, mediu și lung cu efect maxim pozitiv asupra dezvoltării economice locale și mediului ambiant, fiind axate pe victorii rapide

2. PROFILUL ECONOMIC AL RAIONULUI UNGHENI

1.	Populație:	✓ Populația stabilă conform datelor oficiale ≈117 mii locuitori, inclusiv ≈ 36 mii (30% din total) aflați în emigrare permanentă sau circulară ✓ Respectiv, de facto, populația actuală a raionului este de aproximativ 81 mii locuitori, inclusiv ≈30-35 mii - cu reședința în mun. Ungheni
2:	Forța de muncă:	✓ ≈ 72 mii persoane în vârstă aptă de muncă sau ≈62.8% din total. Vârsta medie a populației este de 34,3 ani ✓ Doar ≈17 mii de persoane sunt oficial angajate în câmpul muncii, inclusiv ≈ 45% în sectorul public ✓ Estimativ, în raion există o rezervă de minimum 15 mii persoane în vârstă aptă de muncă și motivată să lucreze, care nu are în prezent un loc de muncă formal și venituri stabile ✓ Salariul mediu este de ≈6,000 lei (brut), ceea ce constituie ≈ 80% față de media pe Republica Moldova
6.	Agenți economici:	✓ În total ≈7,200 agenți economici în raion ✓ 23.2 agenți economici, raportat la 1000 locuitori ceea ce este mai mic decât media națională (38.8) ✓ Cifra de afaceri totală a agenților economici din raion ≈ 600 mln MDL în 2019 (≈ €30 mln).
8:	Specializarea economică:	✓ Economia raionului Ungheni este diversificată, lipsind anumite specializări lanțuri valorice dominate pentru toate localitățile. Totodată, în contextul falimentării majorității fostelor fabrici de prelucrare a producției agricole, se înregistrează o sesizabilă diferențiere a specializării economice dintre municipiu și zona rurală. ✓ În cadrul economiei mun. Ungheni se evidențiază următoarele specializări: ✓ <u>Comerțul intern și servicii</u> – care asigură cca 50% din totalul locurilor de muncă generate de sectorul privat ✓ <u>Sectorul automotive</u> – care asigură cca circa 30% din toate locurile de muncă din sectorul privat (>3 mii de angajați) și este reprezentat de două fabrici mari din Zona Economică Liberă: 'LEAR Corporation' și 'Cabling Integration System'. ✓ <u>Sectorul producerii covoarelor</u> – care asigură ≈ 6-7% din toate locurile de muncă generate de sectorul privat ✓ În cadru economiei rurale a raionului se evidențiază următoarele specializări: ✓ (predominant) cultivarea culturilor cerealiere cu valoare adăugată joasă ✓ (sporadic și la scară mică) cultivarea culturilor multianuale cu valoare adăugată mai mare (vii, livezi și pomușoare)
9:	Avantajele competitive ale regiunii:	✓ Amplasarea la granița imediată a Uniunii Europene, cu accesibilitate sporită la infrastructura de transport (auto și feroviar) de conexiune pan-europeană ✓ Existența unei Zone Economice Libere, care dispune de rezerve de terenuri vacante pentru atragerea de noi investiții ✓ Existența de importante tradiții și competențe industriale ✓ Accesul la surse de apă pentru irigare (râul Prut) și existența unei infrastructuri de irigare de bază, ca premise pentru promovarea unei agriculturi intensive cu valoare adăugată mare
10:	Provocările majore de dezvoltare economică:	✓ Economie locală fragmentată, lipsa legăturilor economice și tehnologice între diferite verigi a lanțurilor valorice ✓ Forța de muncă în continuă erodare, datorată tendințelor puternice de emigrare internă și externă. ✓ Deficit de capital investițional autohton. ✓ Piața locală de dimensiuni mici și cu putere de cumpărare redusă
11:	Principalele oportunități existente, care ar putea fi valorificate:	✓ Atragerea investițiilor străine directe în noi unități de producție orientate la export ✓ Stimularea firmelor existente spre activități economice cu valoare adăugată sporită (plantații multianuale și pomușoare, turism rural, procesare producție agricolă ✓ Valorificarea oportunităților oferite de Acordul de Asociere și Liber Schimb privind penetrarea pieței Uniunii Europene ✓ Extinderea activităților economice existente de perspectivă (producția automotive, covoarelor, mobilei, vinificației, agro-alimentară, etc.)

3. LANȚURI VALORICE PROPUSE PENTRU DINAMIZARE ÎN TERMEN SCURT

Pentru perioada imediat următoare, în sensul prezentei Foi de Parcurș de Dezvoltare Economică Locală în regiunea-cheie Cahul, se propun pentru intervenție 4 lanțuri valorice-cheie, care au fost identificate și propuse de Echipa Economică Locală în baza oportunităților existente, precum și interesului și motivării din partea reprezentanților sectorului privat din raion pentru acțiuni colective:

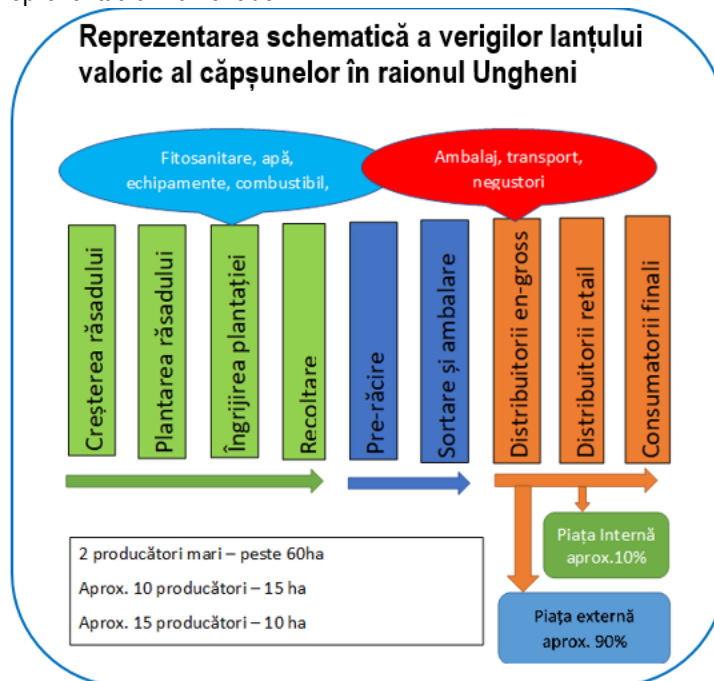
#	Lanțul valoric	Argumentele prioritizării
1	Căpșune	Cultivarea pomușoarelor (în special a căpșunelor) reprezintă la moment una dintre principalele alternative (pe termen scurs și mediu) de încurajare a diversificării activităților agricole, cu accent pe creșterea productivității și valorii adăugate în zona rurală. Promovarea lanțului valoric al căpșunelor se bazează pe existența unor avantaje competitive ale raionului în ceea ce privește accesul la surse de apă pentru irigare (proximitatea de râul Prut), inclusiv valorificarea investiției din partea Guvernului SUA (≈\$10 mln) în dezvoltarea sistemului de irigare Blindești-Sculeni-Petrești-Medeleni cu un potențial de extindere pentru ≈1600 hectare și replicare ulterioară în restul teritoriului raionului.
2	Turism	Dezvoltarea și promovarea turismului se prezintă la moment ca cea mai de perspectivă direcție de accelerare a procesului de creare a noilor locuri de muncă și creșterii veniturilor locuitorilor din zona rurală, în acest sens existând mai multe premise favorabile, inclusiv o masă critică de agenți economici și instituții publice motivate să acționeze colectiv pentru dinamizarea sectorului. Mai mult, în contextul pandemiei COVID-19, s-a creat o "fereastră de oportunitate" pentru promovarea turismului intern, care urmează a fi valorificată într-o manieră operativă, extensivă și inteligentă.
3	Mobilă	Producerea mobilei se prezintă ca unul din puținele sectoare industriale, care a cunoscut o dinamică pozitivă de dezvoltare pe parcursul ultimilor 30 de ani. Practic, pe fundalul declinului fostelor sectoare tradiționale ale economiei locale, în raion s-a dezvoltat "de la zero" și s-a consolidat un min-cluster de producere a mobilei (atât din lemn masiv, cât și din MDF), inclusiv orientată parțial la export. Piața mobilei este ascendentă, existând perspective de penetrare a pieței Uniunii Europene. Ramura are un mare potențial de producere prin diversificarea ofertelor, designului, accesului la creditare și altele.
4	Covoare	Mun. Ungheni reprezintă unul din principalele centre de producere a covoarelor de pe continentul european. Această ramură tradițională a economiei raionului trebuie în continuare susținută și încurajată, pentru consolidarea și extinderea lanțului valoric, inclusiv prin încurajarea de noi afaceri conexe. În acest context, există toate premisele și motivațiile actorilor pentru deschiderea unei noi fabrici de covoare în mun. Ungheni în următorii 2-3 ani, urmând deja în următoarele 3-6 luni întreprinse mai multe activități pregătitoare.

3.1 LANȚUL VALORIC AL CĂPȘUNELOR

3.1.1 Profilul general:

Investițiile realizate cu susținerea Guvernului SUA (≈\$10 milioane prin intermediul Programului "Compact") în reabilitarea sistemului de irigare în raionul Ungheni au dat un impuls revenirii agriculturii raionului la cultivarea la culturi cu valoare adăugată mai mare. În acest sens, într-o perioadă de doar câțiva ani, pe harta economică a raionului a apărut și se dezvoltă dinamic sectorul de cultivare a căpșunelor, care la moment a atins deja suprafețe de peste 60 hectare și o producție anuală de 1,000 – 1,200 mii tone. Inclusiv se atestă o "migrație" a unor antreprenori din raioanele vecine unde nu există sisteme de irigare. Sectorul este reprezentat la moment de:

- ✓ Cca 30 de producători (inclusiv 2 mari, >10 medii și >15 mici), inclusiv o cooperativă modernă ("Berries Group"), care într-un termen relativ scurt au reușit să dezvolte o infrastructură de bază a producției, inclusiv o pepinieră pentru producerea răsadului (soiul principal – "Marmolada", care se caracterizează prin fructe relativ mari de 20-23 grame cu o aromă intensă) și construcția primului frigider de pre-răcire și păstrare.
- ✓ Câțiva operatori – furnizori de apă pentru irigație, inclusiv 2 mari ("Apa Ungheni" și Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigare "Blindești").
- ✓ Mai mulți furnizori de fertilizanți și produse fitosanitare
- ✓ Furnizori de servicii de transport frigorific pentru piața externă
- ✓ Agenții guvernamentale (AIPA, ANSA) care sprijină financiar cu subvenții și reglementează sectorul.

La moment cca 90% din toată producția este orientată spre export, în special pe piața din Est (predominat – Federația Rusă). Însă, piața rusă nu este stabilă, sectorul confruntându-se cu riscuri sporite și condiții de impredictibilitate în cadrul fiecărui sezon agricol. Eforturile de penetrare a pieței UE rămân sporadice și nesistematice.

3.1.2 Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ Sectorul depinde excesiv de piața Federației Ruse. Încă nu au fost identificate și valorificate "canale" eficiente de penetrare a pieței Uniunii Europene.
- ✓ Chiar dacă este mai dezvoltat ca în alte raioane, stadiul actual de dezvoltare a sistemelor de irigare continuă să prezinte o limitare de creștere a competitivității și extinderii sectorului. Urmează a fi identificate și promovate soluții de extindere, inclusiv soluții alternative, bazate pe principiile "economiei verzi".
- ✓ Fermierii (în special cei mici) au un nivel de cunoștințe și abilități limitate în domeniul tehnologiilor intensive de cultivare, depozitare și transportare a căpșunelor, ceea ce afectează productivitatea și rentabilitatea sectorului.
- ✓ Gospodăriile agricole mici de subzistență au un nivel de conștientizare încă insuficient privind oportunitățile de tranziție de la cerealiere la cultivarea culturilor cu valoare adăugată mare (căpșuni)
- ✓ În raion lipsește în totalitate activitatea de procesare, care ar aduce o valoare adăugată mai mare și o predictibilitate sporită a vânzărilor.

- ✓ Livrarea căpșunelor în rețelele de supermarketuri este modestă sau lipsește din cauza cantităților mici, producției neomoginizate și lipsei ritmului livrării. Numai producătorii mari parțial livrează produsul în rețele de magazine.

3.1.3: Direcții prioritare de intervenție, propuse de actorii locali:

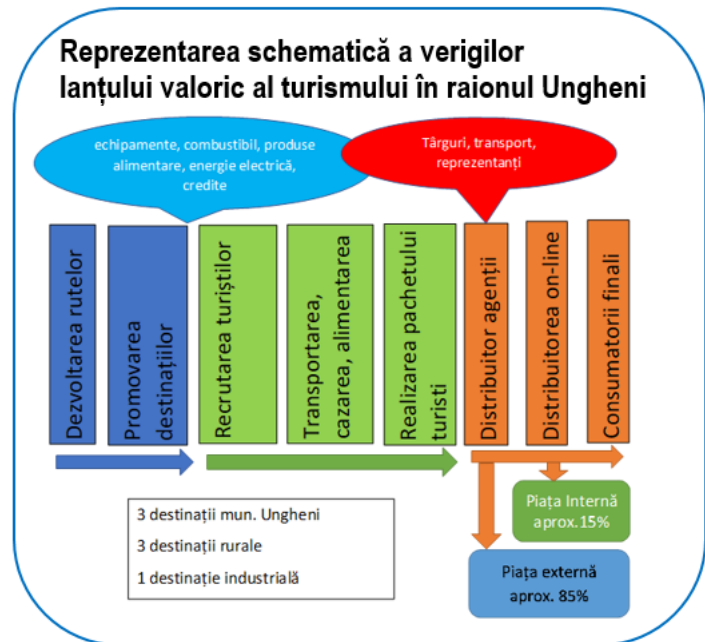
- ✓ Consolidarea parteneriatului dintre Consiliul Raional, primării și producătorii de căpșune în vederea găsirii unor soluții de eficientizare a managementului sistemelor de irigare existentă, inclusiv identificării unor soluții alternative (e.g. prin acumularea apelor pluviale) în localitățile unde nu există sisteme centralizate de irigare.
- ✓ Implicarea mai activă a autorităților publice și organizațiilor de suport în creșterea nivelului de conștientizare a fermierilor mici implicați de a aplica și respecta regulile aferente tehnologiilor moderne avansate de cultivare, recoltare, păstrare și transportare.
- ✓ Implicarea mai activă a tuturor actorilor relevanți pentru încurajarea cât mai multor gospodării agricole mici (în special în zonele cu acces la sisteme de irigare) pentru îmbrățișarea specializării de cultivare a pomușoarelor.
- ✓ Inițierea primelor pași necesari pentru dezvoltarea în raion a activităților de procesare a pomușoarelor (identificarea antreprenorului interesat, oportunităților investiționale și premiselor tehnico-economice).

3.2 LANȚUL VALORIC AL TURISMULUI

3.2.1: Profilul general:

Cu toate că are un potențial relativ bun de dezvoltare a turismului, raionul Ungheni rămâne a fi unul din cele mai puțin performante raioane din țară în promovarea și dezvoltarea activităților economice aferente turismului. În acest sens, în raion există mai multe atracții turistice majore și agenți economici motivați să dezvolte/avanseze afacerile în domeniul turismului:

- ✓ Obiectivele economice – Stația de transpunere a roților de tren (Calea Ferată din Moldova), Fabricile de covoare și ață, fabrica de ceramică.
- ✓ Vinării – Crama Mircești și localul La Crama din Mănoilești, Fabrica de Vin Ungheni.
- ✓ Obiective naturale – Rezervația naturală Plaiul Fagului, Movila Măguri.
- ✓ Obiective sportive: Școala de hipism.
- ✓ Obiective culturale – Muzeele de Istorie și Etnografie Ungheni și Sculeni, Muzeul comunei Pârlița, Muzeul tehnicii agricole din Pârlița.
- ✓ Obiective arhitecturale – sculpturile confecționate la taberele anuale de sculptură, Podul Eiffel, Catedrala Al. Nevski (unica biserică rotundă din Moldova), Biserica Sf. Ierarh Nicolae, Casa Albă (fost obiectiv de cazare a șefilor de nivel statal și de URSS în anii 1980), monumentul kneazului Poteomkin, troița martirilor neamului românesc, stația feroviară internațională.

În regiune există o infrastructură relativ dezvoltată de unități de cazare, care însă în cea mai mare parte este neocupată. Două hoteluri din oraș – "Iridana" și "Vila Verde" au cumulativ peste 200 locuri de cazare, dar foarte rar sunt pline. Datorită numărului mare de camere goale pe parcursul anului, hotelurile menționate întâmpină probleme financiare datorită costurilor mari a încălzirii încăperilor și menținerii personalului. Pentru a asigura retenția personalului, hotelurile sunt nevoite să reducă orele de muncă a personalului și respectiv salariile. Celelalte hotele mai mici – La Crama, Urban Hotel Express, vinăria Crama Mircești și Bahmut Club sunt mai mici și au o mai bună popularitate cu turiști, mai ales în perioada pandemiei când turiștii interni vizitează obiectivele din regiuni.

În regiune există o singură agenție de turism, a cărei activitate de bază este vânzarea pachetelor turistice externe. Există potențial de dezvoltare a unui traseu turistic, care să fie și trail pentru curse de alergare anuale, prin păduri ce leagă Bahmut Club de Crama Mircești și Movila Măgurii. Acest traseu ar da un impuls considerabil dezvoltării turismului în zona Negureni – Cornești – Bahmut – Rădeni.

3.2.2: Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ În prezent, potențialii turiști au acces limitat la informațiile despre oportunitățile / destinațiile de turism din Ungheni. Nu există un site actualizat și atractiv despre turism în Ungheni cu date despre obiective de vizitat, date de contact, etc. Nu există o broșură, o hartă larg disponibilă despre obiectivele turistice sau informații pe site-urile populare pentru turiști.
- ✓ Nu există materiale de promovare a turismului în Ungheni iar centrul de informare turistică este slab dotat și necunoscut de către potențialii vizitatori.
- ✓ Nu sunt dezvoltate rute turistice în raionul Ungheni, care să poată fi promovate de către operatorii naționali și internaționali.
- ✓ În prezent, operatorii din domeniul turism nu cooperează între ei. Fiecare agent economic lucrează independent la atragerea clienților și nu cooperează între ei. Nu există un sistem de atragere a turiștilor în regiune.
- ✓ Există prea puține afaceri în domeniul turismului în raion, pentru atragerea și deservirea unui flux mai mare de vizitatori și turiști.
- ✓ Funcția de promovare turistică a raionului este insuficientă.

3.2.3: Direcții prioritare de intervenție, propuse de actorii locali:

- ✓ Pregătirea și aprobarea conceptului de reorganizare și consolidare instituțională a Centrului de Informare Turistică din Ungheni + cu buget dedicat pentru management și activități. Desemnarea unei persoane din Consiliul Raional (Secția Cultură) care să activeze permanent în cadrul Centrului de Informare Turistică, responsabil de dezvoltarea turismului
- ✓ Colaborarea actorilor publici (Consiliul Raional și primăriile locale) și privați (agenți economici cu afaceri în domeniul turismului) pentru sintetizarea informației și pregătirea unei fișe succinte în limbile română, rusă și engleză despre "oferta turistică a raionului Ungheni" și plasarea/promovarea centralizată pe toate site-urile majore înainte de începerea sezonului turistic estival 2021.
- ✓ Conjugarea eforturilor mai multor agenți economici implicați pentru elaborarea și promovarea a 2-3 pachete de turism (pentru grupuri mici) de turism în raionul Ungheni.
- ✓ Revitalizarea cooperării în cadrul clusterului turistic "Ungheni", creat câțiva ani în urmă cu asistența partenerilor de dezvoltare.
- ✓ Încurajarea și susținerea de noi antreprenori în deschiderea de noi agenții de turism și afaceri de cazare și alimentație publică (e.g. cursuri de instruire pentru start-upuri, campanie de informare cu AIPA).
- ✓ Lansarea tururilor mass-media de suscitare interesul pentru destinațiile turistice.

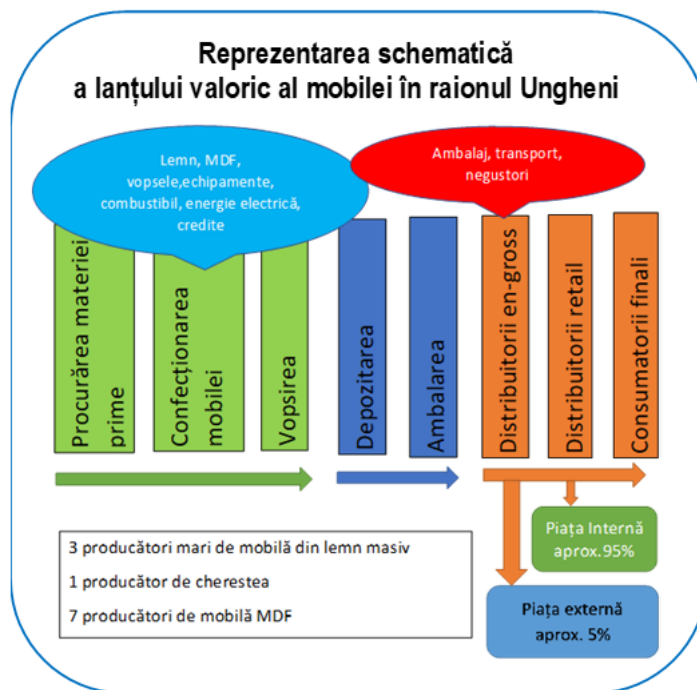
3.3 LANȚUL VALORIC AL MOBILEI

3.3.1 Profilul general:

Sectorul industriei mobilei în raionul Ungheni s-a dezvoltat exclusiv în perioada de după proclamarea independenței. În perioada sovietică în raion nu a existat nici o entitate economică din acest domeniu. În prezent raion există peste 10 producători de mobilă. Majoritatea din ei sunt mici și dispersați. O parte din ei nu sunt înregistrați în calitate de agenți economici. Fiecare vinde producția individual, la comandă. Clienți sunt persoane fizice și juridice din municipiul Ungheni. Unele întreprinderi lucrează în cooperare cu întreprinderi din Iași (România). Comenzile sunt individuale, sporadice și nu sunt contracte de lungă durată. Majoritatea întreprinderilor sunt utilate cu utilaje moderne, performante și produc mobilă de calitate modernă. Totodată, producătorii de mobilă nu cooperează cu instituțiile de educație profesională, nu dispun de asistența specialiștilor din domeniu și nu trec treningurile sistematice.

Mărirea volumului de producție este împiedicată de lipsa de capital local pentru investiții în noi utilaje.

Actualmente sectorul este împărțit în două domenii – producerea de mobilier din MDF/PAL și din lemn masiv. Cea de a doua ramură este specifică doar câtorva localități din țară. Mobilierul din lemn este produs de la bușteni bruți până la produsul finit, gata pentru export.

Mobilierul din lemn masiv nu este expus în magazine fizice sau centre expoziționale și respectiv acest segment nu este cunoscut. El nu este prezent nici în magazinele online. Un potențial mare reprezintă construcția și vânzarea apartamentelor la cheie, gata mobilate. Producția de mobilă din Ungheni nu este promovată pe piața locală a construcțiilor și nici cea din Chișinău și alte orașe.

Producătorii mobilei din lemn duc lipsă de materie primă (bușteni) calitativă. Rezervele de tei, frasin, stejar, vișin din țară sunt mici și nu există un sistem de plantare sustenabilă a resurselor forestiere. Totodată este experiență în cultivarea Paulowniei pe o suprafață de 15 ha. Producerea mobilierului din lemn masiv are o competiție redusă în Moldova, iar competiția în industria producătoare de mobilier din PAL și MDF este mai mare.

Furnizorii de PAL, MDF și furnitură se află în Chișinău. Producătorii de MDF calitativ se află în România, dar din cauza cantităților mici de procurare, materialele nu pot fi importate direct, ceea ce mărește costurile.

Reziduurile de la prelucrarea și fabricarea lemnului sunt folosite pentru uscarea lui, în procesele tehnologice și încălzirea încăperilor pe timp de iarnă.

3.3.2: Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ În general, există o conjunctură favorabilă a pieței interne și externe pentru creșterea și diversificarea capacităților de producție a mobilei în raionul Ungheni.

- ✓ Dezvoltarea și extinderea sectorului în raionul Ungheni este constrânsă de deficitul sesizabil de specialiști pregătiți în domeniu, ceea ce creează inclusiv provocări de competitivitate.
- ✓ Există problema deficitului de materie primă locală pentru producerea mobilei.
- ✓ Producerea de mobilă generează probleme de mediu, care necesită a fi înlăturate (e.g. praful de producere).
- ✓ Competitivitatea producătorilor de mobilă ar putea fi sporită prin folosirea de resurse energetice alternative.
- ✓ Dezvoltarea sectorului este constrânsă de nivelul scăzut al puterii de cumpărare în Republica Moldova.
- ✓ Sectorul depinde excesiv de piața de desfacere internă. Încă nu au fost identificate și valorificate "canale" eficiente de penetrare a pieței Uniunii Europene.

3.3.3: Direcții prioritare de intervenție, propuse de actorii locali:

- ✓ Inițierea cooperării dintre producătorii de mobilă și Școala profesional-tehnică din Ungheni pentru dezvoltarea învățământului dual în domeniul prelucrării lemnului.
- ✓ Identificarea capacităților locale de extindere sau de deschidere noi producții în sectorul mobilei și necesităților investiționale + identificarea oportunităților existente în Moldova de co-finanțare (subvenționare) și/sau co-participare investițională în proiectele de tehnologizare.
- ✓ Identificarea soluțiilor tehnologice de creștere a productivității, costurilor estimative și surselor posibile de finanțare.
- ✓ Identificarea unui antreprenor, dornic să dezvolte o afacere de prelucrare a deșeurilor de lemn pentru obținerea bio-produselor și peletilor.
- ✓ Promovarea inovațiilor în domeniul de utilizare a sistemelor fotovoltaice-termice pentru reducerea costurilor la electricitate și apă caldă
- ✓ Dezvoltarea parteneriatului între producătorii de mobilă și băncile locale pentru pachete atractive de "mobilă în credit"
- ✓ Evaluarea fezabilității extinderii în raion a activităților economice de creștere a paulowniei și conștientizarea potențialilor antreprenori.

3.4 LANȚUL VALORIC AL COVOARELOR

3.4.1: Profilul general:

În prezent, mun. Ungheni reprezintă unul dintre principalele centre producătoare de covoare de pe continentul european. Industria covoarelor din Ungheni este reprezentată de 2 grupuri comercial-industriale mari:

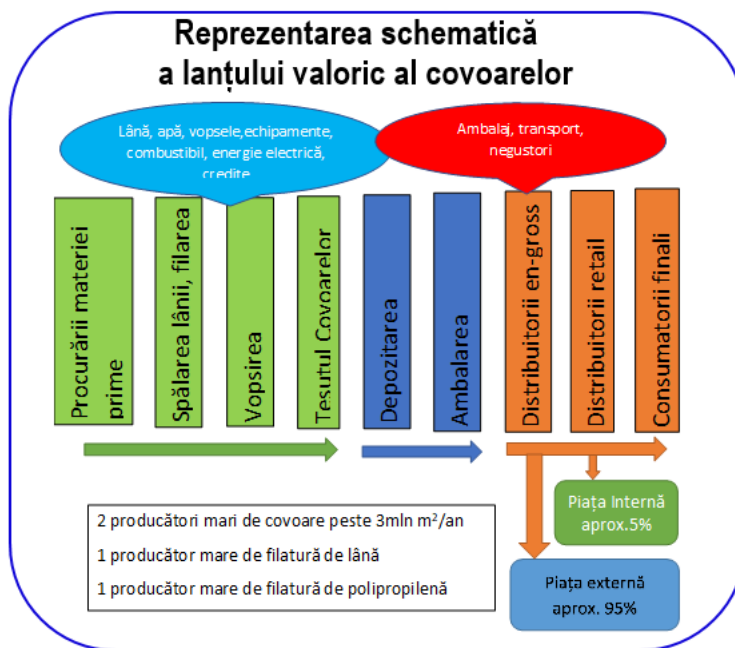
- ✓ "Covoare – Ungheni" (bazat pe capital autohton)
- ✓ "Euro-Yarns" (bazat pe capital străin)

În cadrul celor două grupuri, în lanțul valoric dat, activează peste zece agenți economici, cei mai majori fiind: "Covoare-Ungheni", "Moldabella", "Euro-Yarns", "Covoare-lux", "Carpeta", "Filatura – Ungheni", "Unicarpet", "Unicorn-Carpets", "Acvila". Cele două grupuri de întreprinderi au relații comerciale între ele în vederea achiziționării firului sintetic.

"Euro Yarns" este în proces de deschidere a unei noi fabrici de covoare, ceea ce va consolida poziționarea mun. Ungheni în calitate de unul din principalele centre producătoare de covoare din Europa.

Producerea include tot lanțul tehnologic cât a covoarelor de lână, atât și celor sintetice, de la materia primă până la covorul țesut. Produsele sunt comercializate în țară și peste hotare, preponderent în Uniunea Europeană. Competitorii principali pe piața UE sunt producătorii din Turcia. Produsele sunt comercializate en-gross, în cantități mari.

Producătorii de covoare de lână importă lână din România argumentând că lână din Moldova este mai puțin calitativă și este mai greu de colectat din cauza cantităților mici stocate pe un teritoriu mare. Producătorii accentuează ponderea mare a cheltuielilor pentru utilități (electricitate, apă, gaz) în costul produsului finit și și văd soluția în utilizarea surselor regenerabile de energie, recircularea apei, extragerea lanolinului pentru micșorarea impactului asupra mediului.

3.4.2: Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ Conjunctura actuală a pieței prezintă oportunități majore pentru creșterea capacităților de producție și consolidarea mun. Ungheni în calitate de unul din principalele hub-uri de producere a covoarelor în Europa.
- ✓ La moment nu se exploatează oportunitatea folosirii bazei autohtone de materie primă – lână locală, tot necesarul fiind important de peste hotare.
- ✓ Competitivitatea producătorilor de covoare este afectată de consumurile sporite de resurse de apă și energie.
- ✓ Apele reziduale de la spălarea lânii sunt dăunătoare mediului de la grăsimea (lanolin), care se conține în ea. Întreprinderea de filatură este nevoită să plătească sume de bani pentru poluarea mediului. În același timp, lanolinul este o substanță utilizată în producerea de cosmetice și reprezintă o oportunitate considerabilă de obținere a veniturilor noi.
- ✓ Producătorii utilizează tehnologii energofage la generarea aburului necesar în procesul de producere. Tarife înalte la apa tehnică (53 MDL/m³), energia electrică și apa fierbinte măresc costurile producției.
- ✓ Cantități de resturi de țesătură de iută, care sunt vândute cumpărătorilor din Ucraina, care-l utilizează la producerea linoleumului. În legătură cu pandemia Covid-19 s-au acumulat 350-400 tone de deșeuri din iută. Există oportunități de dezvoltare a afacerilor conexe lanțului valoric de producere a covoarelor (prelucrarea iutei).

3.4.3: Direcții prioritare de intervenție, propuse de actorii locali:

- ✓ Cooperarea actorilor locali pentru sprijinirea inițierii în 2021 a proiectului de construire a unei noi fabrici de producere a covoarelor în mun. Ungheni ("Euro-Yarns").

- ✓ Analiza tehnico-economică privind folosirea lânii locale din Moldova pentru înlocuirea lânii de import în producerea covoarelor.
- ✓ Implementarea măsurilor de reducere a costurilor aferente folosirii apei prin colectare a apei de ploaie de pe acoperișurile halelor de producere pentru diminuarea consumului de apă din rețea.
- ✓ Sprijinirea inițierii procesului de tranziție la surse regenerabile de energie electrică.
- ✓ Inițierea rețehnologizării procesului de spălare a lânii, care va elimina deșeurile toxice.
- ✓ Identificarea și sprijinirea unui antreprenor local, dornic să dezvolte o afacere de prelucrare a deșeurilor (iutei) de la "Covoare Ungheni".
- ✓ Crearea rețelei de colectare a materiei primă – lână de oi - în sudul țării cu scopul obținerii de beneficii mutuale pentru ambele industrii – a oieritului și a producerii de covoare.

4. INTERVENȚII PROPUSE SPRE IMPLEMENTARE

4.1 LANȚUL VALORIC AL CĂPȘUNILOR

4.1.1 Acțiuni pe termen scurt prioritare (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Nivelul actual de dezvoltare a sistemelor de irigare continuă să prezinte o limitare de creștere a competitivității ramurii	Inițierea procesului de eficientizare a managementului sistemelor de irigare existente	Crearea unui grup de lucru mixt raional de eficientizare a infrastructurii existente de irigare (management, tarife, investiții, extindere, parteneriate public-privat)	Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în cooperare cu producătorii de căpșuni din raion și Asociația "Pomușoarele Moldovei"	Nu necesită resurse financiare adiționale	Martie 2021	Octombrie 2021
	Valorificarea soluțiilor alternative de irigare (prin acumularea apelor pluviale) în locații unde nu există sisteme centralizate de irigare.	Conceptualizarea proiectului pilot-demonstrativ de soluție alternativă de irigare a plantațiilor de căpșuni, în baza acumulării apelor pluviale, inclusiv determinarea surselor potențiale de finanțare.	Covată Elena, cultivatori de căpșune în cooperare cu APL Todirești și Asociația "Pomușoarele Moldovei"	€ 6000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	August 2021
Fermierii (în special cei mici) au nivel scăzut de cunoștințe în domeniul tehnologiilor moderne de cultivare, depozitare și transportare a căpșunelor	Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începerea sezonului 2021 și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea căpșunilor	Depășirea în sezonul 2021 a erorilor majore în cultivarea căpșunilor, care ar mări productivitatea și ar reduce riscurile	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în cooperare cu Asociația "Pomușoarele Moldovei" (finanțare posibilă din partea Proiectului USAID/Agricultură performantă și/sau ODIMM)	€8500 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	Septembrie 2021
Gospodăriile agricole mici de subsistență au un nivel de conștientizare încă insuficient privind oportunitățile de tranziție la cultivarea culturilor cu valoare	Organizarea de seminare practice (în special în localitățile unde există sisteme de irigare la scară mare funcțională) de conștientizare a cultivării căpșunilor pentru preluarea practicii	Un "număr critic" de fermieri din toate localitățile raionului conștientizat despre oportunitatea unor câștiguri mai mari în cazul specializării în căpșuni (în schimbul grăunțoarelor)	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în cooperare cu Asociația "Pomușoarele Moldovei" (finanțare posibilă din partea Proiectului USAID/Agricultură performantă și/sau ODIMM)	€3000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	Septembrie 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
adăugată mai mare (căpșuni)						
În raion lipsește în totalitate activitatea de procesare, care ar aduce o valoare adăugată mai mare și o predictibilitate sporită a afacerilor	Inițierea analizei fezabilității tehnico-economice de dezvoltare în raion a industriei de prelucrare a pomușoarelor și identificarea partenerilor potențiali de implementare	Conceptualizarea unui proiect – pilot de dezvoltare a unei unități de procesare a pomușoarelor (producere gemuri, semifabricate, băuturi răcoritoare și alcoolice, etc.)	Antreprenor Covată Vadim (în cooperare cu toți producătorii de căpșuni din Ungheni și raioanele proxime) în parteneriat Direcția Agricultură a Consiliului Raional + în cooperare cu Asociația "Pomușoarele Moldovei" și Proiectul USAID/Agricultură performantă și/sau ODIMM)	€3000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Mai 2021	August 2021

4.1.2: Acțiuni catalitice pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Traininguri cu diferiți furnizorii de cunoștințe concrete: planuri de afaceri, vânzări, studii de fezabilitate, tehnologii de cultivare și altele	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în cooperare producătorii de căpșuni din raion și Asociația "Pomușoarele Moldovei"	€15,000	Aprilie 2021	August 2022
Lansarea unui proiect demonstrativ de pre-răcire a căpșunilor proaspete cu utilizarea energiei solare	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în cooperare producătorii de căpșuni din raion și Asociația "Pomușoarele Moldovei"	€30,000	Septembrie 2021	Martie 2022
Conceptualizarea și lansarea centrului de informare în cultivarea, procesarea și comercializarea căpșunelor	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în cooperare producătorii de căpșuni din raion și Asociația "Pomușoarele Moldovei"	€30,000 Grant, subsidii	Septembrie 2021	Mai 2022
Instalarea unei linii de prelucrare a căpșunilor	Sectorul privat în cooperare cu Consiliul Raional și Asociația "Pomușoarele Moldovei"	€60,000 Resursele participanților Grant, subsidii	Ianuarie 2022	August 2022

4.2 LANȚUL VALORIC AL TURISMULUI

4.2.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Nu există informație și ghidare centralizată ușor-accesibilă despre atracțiile și serviciile turistice existente în Ungheni pentru turiștii individuali	Sintetizarea informației existente și pregătirea unei fișe succinte scrise într-un text prietenos (în limbile română, rusă și engleză) și plasarea centralizată pe câteva site-uri majore (toate primăriile din raion + consiliu raion + toți operatorii din raion + platforme naționale relevante) despre atracțiile turistice, serviciile turistice (cazare și alimentație) și posibile rute turistice (de 1,2 și 3 zile) pentru sezonul estival 2021	Către noul sezon turistic estival – va exista informație suficientă pentru potențialii turiști despre pregătirea vizitei turistice în raionul Ungheni (cu hartă, rute alternative, date de contact, informații de ghidare, etc) care este disponibilă în română/rusă/engleză	Consiliul Raional Ungheni în cooperare cu operatorii și prestatorii turistici din raion și APL de nivelul întâi	€4,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Martie 2021	Iunie 2021
	Fiecare primărie va identifica necesitatea de indicatoare rutiere și panouri informaționale către principalele destinații turistice – informația va fi centralizată de Consiliul raional Ungheni	Inițiate discuții cu Administrația de stat a drumurilor pentru finanțarea instalării indicatoarelor rutiere pentru principalele destinații turistice din raion (pe traseele principale)	Consiliul raional Ungheni (persoana – resursă pe turism din Direcția Economie)	Nu necesită resurse financiare	Martie 2021	Mai 2021
Nu există pachete turistice pentru organizarea vizitelor pt turiști de grup	Elaborarea 2-3 pachete alternative de turism de grup pentru vizitarea raionului Ungheni # 1-2 nopți # diferite categorii de preț (econom și premium) # grupuri mici și mari	Lansarea pachetelor turistice - pilot pentru galvanizarea turismului de grup în raionul Ungheni	Agenția de Turism "Jana Tur" în cooperare cu Consiliul Raional Ungheni	Nu necesită resurse financiare	Aprilie 2021	Iulie 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Nivel scăzut de colaborare dintre actorii implicați pentru promovare comună a turismului în zonă	Revitalizarea activității clusterului turistic local pentru promovare comună a destinației turistice "Ungheni".	Create premisele pentru o colaborare instituțională sistemică dintre toți cei implicați în turism în raionul Ungheni.	Centrul de Informare Turistică Ungheni (reformat)	Nu necesită resurse financiare	Martie 2021	Iulie 2021
Există prea puține afaceri turistice în raion pentru creșterea numărului de turiști	Încurajarea și susținerea de noi antreprenori în deschiderea de noi agenții de turism și afaceri de cazare și alimentație publică. # cursuri de instruire pt start/upuri # campanie de informare cu AIPA # campanie de promovare a soluțiilor ecologice pentru infrastructura turistică – panouri fotovoltaice, căsuțe verzi, acoperișuri de stuf	Crearea unui trend în creștere de stimulare a dinamismului antreprenorial pentru noi afaceri turistice	Consiliul Raional Ungheni în colaborare cu Camera de Comerț și Industrie, și ANTREC	€4,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	Iulie 2021
Funcția de promovare turistică a raionului este ineficientă	Desemnarea unei persoane din Consiliul Raional (Secția Cultură) care să activeze permanent în cadrul Centrului de Informare Turistică, responsabil de dezvoltarea turismului	În Consiliul Raional Ungheni - va fi o persoană resursă pentru promovarea turismului ca ramură economică strategică a raionului.	Secția Cultură a Consiliului Raional	Nu necesită resurse financiare	Aprilie 2021	Aprilie 2021
	Pregătirea și aprobarea conceptului de reorganizare și consolidare instituțională a Centrului de Informare Turistică din Ungheni + cu buget dedicat pentru management și activități.	Se va crea o instituție coordonatoare de promovare a turismului în raionul Ungheni	Consiliului Raional în cooperare cu Primăria Ungheni, primăriile din raion și agenții privați din domeniu - în colaborare cu ANTREC	Nu necesită resurse financiare	Aprilie 2021	Mai 2021
	Centrului de Informare Turistică Ungheni va sprijini dezvoltarea funcțiilor de	Muzeele din sate se vor transforma în promotori ai turismului (cu persoană	Primăriile implicate din localitățile rurale ale raionului	Nu necesită resurse financiare	Mai 2021	August 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
	promovare turistică a muzeelor din satele raionului	responsabilă), care vor activa toți "într-o voce și un gând" sub egida conceptuală și metodologică a Centrului raional de promovare turistică.				
	Vizite de familiarizare cu locurile de destinație turistică a vloggerilor și influencerilor din țară	Promovarea destinațiilor turistice din Ungheni în rândul tinerilor utilizatori ai rețelelor de socializare	Ion Cupcea (administrator Bahmut Club) și Arcadie Foșnea (administrator Crama Mircești)	€3,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Mai 2021	Iunie 2021

4.2.2: Acțiuni catalitice pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Lansarea festivalului turistic internațional anual. Participă grupuri folclorice, grupuri corale, orchestre, echipe de majorete, fanfare, dans de sală, grupuri de copii, tineri și adulți. Este un eveniment găzduit de Primăria Ungheni. În fiecare an, poate fi stabilită în una din zilele 28-30 august și comasată cu festivitățile decernate Zilelor municipiului Ungheni. În această perioadă tradițional în Ungheni sunt foarte mulți migranți reveniți în vacanță și oaspeți din alte orașe înfrățite. Festivalul este un eveniment pentru localnici și străini pentru a descoperi fascinația culturii și istoriei orașului și a raionului. O serie de programe de divertisment tradițional, precum și non-tradițional, desfășurate în diferite locuri din oraș. Deschiderea festivalului este difuzată la TV și radio.	Primăria Ungheni, Consiliul raional, Camera de Comerț și Industrie	Resursele Primăriei, Consiliului raional Ungheni și ale participanților	Iunie 2021	August 2021
Crearea videoclipurilor de destinație turistică și distribuirea în rețeaua de socializare	Ion Cupcea, Administrator Bahmut Club Arcadie Foșnea, Administrator Crama Mircești	€10,000 - Resursele participanților Grant, subsidii	Mai 2021	Mai 2022
Utilizarea mașinilor electrice în lanțul turistic, instalarea la Bahmut sau Crama Mircești a unui încărcător pentru vehicule electrice		€50,000 - resursele participanților, granturi	Octombrie 2021	Decembrie 2021

Acțiuni	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Crearea Centrului de Informare și Promovare Turistică în baza unui parteneriat public – privat pentru promovarea potențialului turistic/a produselor „made in Ungheni” și creșterea atractivității regiunii Ungheni ca destinație turistică	Primăria mun. Ungheni	€100.000 granturi -	2022	2023

4.3 LANȚUL VALORIC AL MOBILEI

4.3.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordate	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Există o conjunctură favorabilă a pieței pentru creșterea și diversificarea capacităților de producție	Identificarea oportunităților existente de deschidere noi producții sau extindere producție și necesităților investiționale + oportunitățile existente în Moldova de cofinanțare (subvenționare) a proiectelor de tehnologizare	Clarificarea oportunităților existente la moment în Moldova pentru cofinanțarea creșterii capacităților de producție și criteriilor & condițiilor înaintate de donatori.	Antreprenor Ion Procopciuc în cooperare cu Primăria mun. Ungheni + relaționare cu ODIMM, EU, PNUD și alții.	Nu necesită resurse financiare	Martie 2021	Septembrie 2021
Există un deficit de specialiști pregătiți în domeniu, ceea ce creează probleme pentru creșterea competitivității producției de mobilă în raion	Inițierea cooperării dintre producătorii de mobilă și Școala profesional-tehnică din Ungheni pentru dezvoltarea învățământului dual în domeniul prelucrării lemnului	Conceptualizarea proiectului de învățământ dual în procesarea lemnului în raionul Ungheni	Antreprenor Ion Procopciuc în cooperare cu Școala Profesională Tehnică și Direcția Economie a Consiliului Raional Ungheni	Nu necesită resurse financiare	Aprilie 2021	Mai 2021
Există problema deficitului de materie primă locală pentru industria mobilei	Evaluarea fezabilității extinderii în raion a activităților economice de creștere a paulowniei și conștientizarea potențialilor antreprenori.	Identificarea soluției fezabile de extindere a bazei de materie primă în raion, ceea ce va contribui (inclusiv) la dezvoltarea de afaceri conexe	Antreprenor Ion Procopciuc în cooperare cu Direcția Economie și Direcția Agricultură a Consiliului Raional Ungheni	Nu necesită resurse financiare	Aprilie 2021	Iunie 2021
Producerea de mobilă generează probleme de mediu, care necesită a fi	Identificarea soluțiilor tehnologice, costurilor	Conceptualizarea soluției pentru rezolvarea	Antreprenori - Alexandru Covaliov și Ion Procopciuc	Nu necesită resurse financiare	Mai 2021	Iulie 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
minimizate sau înlăturate (e.g. praful de la producere)	estimative și sursele posibile de finanțare	problemei prafului la producerea de mobilă...				
Există oportunitatea de dezvoltare a afacerilor conexe prin procesarea deșeurilor de la producția mobilei.	Identificarea unui antreprenor, dornic să dezvolte o afacere de prelucrare a deșeurilor de lemn pentru obținerea bioproduselor și peștelor	Prelucrare a deșeurilor de lemn - o nouă afacere de producere a materialelor bio și peștelor	Ion Botezatu - producător de cherestea din raion	Nu necesită resurse financiare	Aprilie 2021	Mai 2021
Competitivitatea producătorilor de mobilă ar putea fi sporită prin folosirea de resurse energetice alternative	Inițierea proiectului de utilizare a sistemelor fotovoltaice-termice pentru reducerea costurilor la electricitate și apă caldă	Lansarea unui proiect demonstrativ de utilizare a sistemelor fotovoltaice-termice pentru reducerea costurilor la electricitate și apă caldă	Primăria mun. Ungheni Alexandru Covaliov, Ion Procopciuc	€20,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	August 2021
Dezvoltarea sectorului este constrâns de nivelul scăzut a puterii de cumpărare locale	Dezvoltarea parteneriatului între producătorii de mobilă și băncile locale pentru pachete atractive de "mobilă în credit"	Lansarea proiectului de creditare a mobilei de către o bancă în colaborare cu producătorii de mobilă	Ion Procopciuc, Directori de filiale ale instituțiilor bancare	€5,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Mai 2021	Iunie 2021

4.3.2: Acțiuni catalitice pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Elaborarea și implementare curriculumului și deschiderea cursului de tâmplărie la Școala Tehnică Profesională din Ungheni.	Școala profesională tehnică în cooperare cu sectorul privat, coordonat de Ion Procopciuc	€80,000 Resursele participanților, Grant	Aprilie 2021	Mai 2023
Crearea expoziției fizice cu vânzare a mobilierului produs în Ungheni. Crearea catalogului – portofoliu pentru utilizarea de către designerii de interior.	Sectorul privat, coordonat de Ion Procopciuc	€20,000 Resursele participanților Grant	Septembrie 2021	Iulie 2022
Lansarea proiectului de utilizarea deșeurilor de lemn pentru obținerea bioproduselor și peștelor	Antreprenori: Ion Botezatu și Ion Procopciuc	€60,000	August 2021	Martie 2022

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
		Resursele participanților Grant		
Instalarea sistemelor fotovoltaice-termice pentru reducerea costurilor la electricitate și apă caldă	Sectorul privat, coordonat de Ion Procopciuc, în cooperare cu Camera de Comerț și Industrie , și Primăria Ungheni	Resursele participanților	Aprilie 2022	Iunie 2022
Procurarea echipamentelor pentru extinderea capacităților de producție: cameră de uscare a lemnului, cameră de vopsire.	Sectorul privat în cooperare cu Consiliul Raional (Direcția Economie)	€100,000 Resursele participanților Grant	Mai 2022	August 2022
Inițierea plantării experimentale a 10 ha/an de Paulownia pe parcursul a 5 ani, pentru producția de mobilă	Sectorul privat în cooperare cu producătorii de mobilă și Consiliul Raional (Direcția Agricultură)	€50,000 Resursele participanților, primăriilor, Grant	Aprilie 2022	Octombrie 2022

4.3 LANȚUL VALORIC AL COVOARELOR

4.4.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordată	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Conjunctura actuală a pieței prezintă oportunități majore pentru creșterea capacităților de producție în mun. Ungheni	Cooperarea actorilor locali pentru sprijinirea proiectului de construcție a unei noi fabrici de covoare în mun. Ungheni	Soluționarea tuturor premiselor pentru lansarea proiectului construcției celei de-a treia fabrici de covoare în mun. Ungheni (terenul pregătit, tranzacția de procurare, rețelele ingineresti, documentația de urbanism, etc.)	Petru Babenco, administrator "Unicorn Carpets" SRL în parteneriat cu Primăria mun. Ungheni (vice-primar economic – dna Vera Poia)	€5,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Martie 2021	Iulie 2021
La moment nu se exploatează	Inițierea analizei tehnico-economice privind	Clarificarea premiselor și condițiilor de "înlocuirii"	Trigub Oxana, administrator	€1,000	Aprilie 2021	Iulie 2021

Provocări/opportunități abordată	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
oportunitatea folosirii bazei autohtone de materie primă – lână – locală, tot necesarul fiind importat de peste hotare.	folosirea lânii locale din Moldova pentru producerea covoarelor.	lânii de import cu lână autohtonă pentru producerea covoarelor	SA "Filatura Ungheni" în cooperare cu Tudor Nicu, președinte al Asociației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine	din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor		
Competitivitatea producătorilor de covoare este afectată de consumurile sporite de resurse de apă și energie	Inițierea procesului de reducere a costurilor aferente consumului de apă	Conceptualizarea proiectului de tranziție de la apă procurată de la "Apă Canal" (apă potabilă – scumpă) la apă tehnică obținută din acumularea apelor pluviale	Igor Casian, administrator SA "Covoare Ungheni" în cooperare cu Primăria mun. Ungheni	€2,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	Iunie 2021
	Inițierea procesului de tranziție la surse regenerabile de energie electrică	Conceptualizarea proiectului de tranziție de la energia electrică din rețea la energia electrică regenerabilă (fotovoltaică și/sau eoliană)	Igor Casian, administrator SA "Covoare Ungheni" în cooperare cu Primăria mun. Ungheni	€3,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	Mai 2021
Există provocări sesizabile de mediu, care ar putea fi minimizate (apele de la spălarea lânii conțin grăsimi nocive (lanolin) sau valorificate economic (procesarea deșeurilor)	Re-tehnologizarea procesului de spălare a lânii, care va elimina deșeurile toxice.	Montarea și operaționalizarea echipamentului performant de purificare a apelor reziduale (tehnologie de extracție a lanolinului)	Igor Casian, administrator SA "Covoare Ungheni" în cooperare cu Primăria mun. Ungheni	€50,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Mai 2021	August 2021
Există oportunități de dezvoltare a afacerilor conexe lanțului valoric de producere a covoarelor	Identificarea unui antreprenor, domicil să dezvolte o afacere de prelucrare a deșeurilor (iutei) de la SA "Covoare Ungheni"	Prelucrarea iutei - o nouă afacere în Moldova de creștere a ciupercilor comestibile și a producerii izolației termice	Camera de Comerț + JCI + în parteneriat cu Igor Casian, administrator SA "Covoare Ungheni"	€12,000 din contul cheltuielilor curente ale implementatorilor	Aprilie 2021	August 2021

4.4.2: Acțiuni catalitice pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Instalarea sistemelor de colectoare solare de preîncălzire a apei la generarea aburului	Casian Igor, director SA "Covoare Ungheni"; Nicolae Babenco, director Unicorn Carpets	€25,000 Resursele participanților	Iunie 2021	Februarie 2022
Instalarea liniei tehnologice de extragere a lanolinului	Casian Igor, director SA "Covoare Ungheni"	€50,000 Resursele participanților, Grant	August 2021	Iunie 2022
Crearea sistemului de colectarea a apei de ploae pentru necesitățile tehnologice	Petru Babenco Igor Casian	€55,000 Resursele participanților, Grant	Septembrie 2021	Mai 2022
Instalarea sistemelor fotovoltaice-termice pentru a reducea costului energiei electrice și al apei calde	Petru Babenco Igor Casian	€300,000 Resursele participanților, Grant	Iulie 2021	Mai 2022
Crearea sistemului de purificare și recirculare a apelor reziduale	Igor Casian	€60,000 Resursele participanților, Grant	Aprilie 2022	Iulie 2022

5. CADRUL DE IMPLEMENTARE ȘI SINERGIE CU ALTE PROGRAME

Intervențiile propuse pentru implementare în cadrul acestei Foi de Parcurs de Dezvoltare Economică Locală vor fi implementate prin conjugarea eforturilor actorilor publici și privați din raion, cu facilitarea din partea Programului UE/PNUD "Regiuni cheie: Ungheni și Cahul".

În calitate de **coordonator principal al procesului de implementare** va acționa Primăria mun. Ungheni, iar procesul de coordonare va fi asigurat cu participarea activă a Consiliului Raional și tuturor APL din raion, prin intermediul Asociației Teritoriale de Cooperare Economică Ungheni.

Programul "EU4Moldova: Regiuni cheie" va acorda asistență tehnică și financiară partenerilor locali atât în atingerea unor "victorii rapide" aferente implementării prezentei Foi de Parcurs, cât și în perioada ulterioară de conceptualizare și implementare a unor intervenții catalitice de dezvoltare economică locală. În acest sens, suportul de mai departe al Programului "UE4Moldova: Regiuni cheie" va consta în următoarele:

- ✓ Facilitarea implementării Foi de Parcurs, inclusiv prin corelarea cu programele de granturi care vor urma, în valoare totală de peste €500 mii Euro.
- ✓ După implementarea Foi de Parcurs și atingerii unor "victorii rapide", va fi promovată o asistență sistemică (tehnică și financiară de minim €100 mii per cluster) pentru dezvoltarea a trei sectoare (cluster/lanțuri valorice) din regiunea Ungheni, ținută inclusiv spre creșterea integrării economice cu Uniunea Europeană.
- ✓ Sprijin în mobilizarea de asistență tehnică și financiară prin intermediul altor programe și proiecte implementate de partenerii de dezvoltare.

Eforturile partenerilor publici și privați din raionul Ungheni în implementarea intervențiilor asumate în cadrul prezentei Foi de Parcurs DEL vor fi sinergizate cu alte intervenții implementate în prezent de partenerii de dezvoltare, inclusiv:

#	Inițiative pentru sinergizare	Domenii de sinergizare
1:	Activități paralele ale Programului UE "EU4Moldova: Regiuni cheie"	✓ Intervențiile de sprijinire și grantare a inițiativelor Grupurilor Locale de Acțiune
2:	Programul USAID "Comunitatea Mea"	✓ Intervențiile de asistență a localităților din raion în domeniul dezvoltării economice locale.
3:	Proiectul USAID "Agricultură performantă în Moldova"	✓ Intervențiile de asistență a antreprenorilor din raion în domeniul dezvoltării lanțului valoric al cășunilor ✓ Intervențiile de asistență pentru consolidarea managementului sistemului centralizat de irigare din Blindești
4:	Proiectul USAID "Creșterea Competitivității"	✓ Intervențiile de dezvoltare a turismului rural în Moldova
5:	Proiectul „Patrimoniul Cultural Comun – Sursă pentru Dezvoltarea Spiritului Antreprenorial n Bazinul Mării Negre”, finanțat de UE în cadrul Programului	✓ Promovarea afacerilor și a antreprenoriatului în sectorul turism și cultură ✓ Crearea infrastructurii de turism pentru dezvoltarea echilibrată și durabilă a regiunilor transfrontaliere

#	Inițiative pentru sinergizare	Domenii de sinergizare
	Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014 - 2020	
6:	Proiectul „Cooperare pentru promovarea activităților culturale tradiționale în zona transfrontalieră”, finanțat de UE în cadrul Programului Operațional Comun România – Republica Moldova 2014 - 2020	☒ Păstrarea patrimoniului cultural și istoric în zona transfrontalieră județul Botoșani, România – raionul Ungheni, Republica Moldova prin sprijinirea dezvoltării culturii locale, a identităților culturale specifice și a dialogului cultural.

Pentru asigurarea activităților de coordonare a sinergiilor, Primăria mun. Ungheni în cooperare cu Asociația Teritorială de Cooperare Economică Ungheni vor iniția și organiza o comunicare permanentă cu partenerii de dezvoltare activi în raionul Ungheni, inclusiv organizarea unor ședințe tehnice de informare bi-anuale.

Programul ”EU4Moldova: Regiuni-cheie” va acorda asistență tehnică Primăriei mun. Ungheni și Asociației Teritoriale de Cooperare Economică Ungheni în procesul de comunicare și relaționare cu alți parteneri de dezvoltare, în scopul sinergizării tuturor actorilor implicați în dinamizarea dezvoltării economice locale.

Anexă: Lista membrilor Echipei Economice Locale Ungheni

Co-președinte din partea administrației publice locale:

Alexandru Ambros, Prmarul mun. Ungheni

Co-președinte din partea sectorului privat:

Natalia Iepuraș, Administrator, Zona Economică Liberă "Ungheni-Business"

Membri:

#	Nume	Funcție
1	Ghenadie Mitriuc	Președintele Raionului Ungheni
2	Ludmila Guzun	Deputat în Parlament
3	Dorin Budeanu	Președinte CCI, filiala Ungheni
4	Ludmila Ursatiev	Șef Direcție Economie și Reforme, CR Ungheni
5	Viorel Scutaru	Șef Direcție Agricultură și Alimentație, CR Ungheni
6	Violeta Petre	Director CRAI, CR Ungheni
7	Vera Poia	Viceprimarul Municipiului Ungheni
8	Marian Babici	Registrator de Stat, CÎS
9	Svetlana Ciobanu	Director CRDD
10	Anatolie Cladivov	Președinte JCI Ungheni 2020
11	Marian Lefter	Director Fabrică LEAR Corporation
12	Ion Poia	Director Logos Art, Președinte JCI Moldova 2020
13	Dionisie Ternovschi	Viceprimarul Municipiului Ungheni
14	Ion Procopciuc	Director SRL Soclema
15	Ruslan Erezanu	Director BCR Bălți
16	Andrei Buzovoi	SRL Agrosfera
17	Iurie Vrabie	SRL Prod-Agroter
18	Nicolae Sorotinschi	Primar s. Unțești, Președintele Asociației Primarilor
19	Andrei Rudicov	Primar s. Costuleni
20	Vasile Casian	Primar com. Sculeni
21	Vera Buga	Primar or. Cornești
22	Ștepan Roșca	Primar s. Cornova
23	Ludmila Nistor	Primar com. Pîrlița
24	Vasile Grosu	Primar s. Agronomovca